

A kétkamarás parlamentről

A civil szervezetek felsőháza

I. ALAPELVEK

II. INDOKOK • *Identitáspluralizmus* • *A pártélet korlátai* • *Polgárhoz közeli politika* • *Az európai liberális elv továbbfejlesztése* • *Listák helyett egyéniségek*

I. ALAPELVEK

Sokféle ön-azonosság *A kétkamarás parlament segítheti az identitáspluralizmus, a sokféle önazonosság kibontakozását.*

A parlament felsőháza a civil szervezetek képviselőinek fóruma, és ezzel segítheti, ösztönözheti a polgárok önszerveződéseit. A felsőházban intézmények képviselői ülnek. A parlament alsóházában egyénileg megválasztott képviselők ülnek. Ez a választási mód emberibbé teheti a pártlisták alapján elszemélytelenedett, a polgároktól eltávolodott politikát.*

A lehetséges parlamenti reform célja: a köz iránt érdeklődő, aktív európai polgár formálása.

A parlamentarizmus mint eszköz *Eddig két alkalommal vittem az Országgyűlés elé a magyar tudományról szóló beszámolót. 1996-ban és 1999-ben. Utolsó beszámoló exponéjában – vagy a válaszban – tapasztalataim alapján kitérek a hazai és európai parlamentarizmus lehetséges továbbfejlesztésének néhány kérdésére. A cél:*

1. A parlamentben (a szó a „megbeszélni” igéből származik) minél többféle szempont jelenjen meg.

A közélet becsülete *2. Visszaállítani a klasszikus „közélet” becsületét, amely az utóbbi fél évszázadban a „pártélet”-re szűkült.*

A legfontosabb javaslatok: a) kétkamarás parlament, b) az alsóházba csak egyéni választókerületből lehessen bejutni.

2001. december 11. Feljegyzés a készülő országgyűlési beszámolóhoz.

* A kétkamarás parlamentről, civil rendszerekről: 1999. szeptember 10.: „A kisebbségek és a civil szervezetek jövője az Európai Unióban”. Ebben: „A kétkamarás parlament az identitáspluralizmusért” c. fejezet.

II. INDOKOK

IDENTITÁSPLURALIZMUS

Az egyén különböző önazonossággal éli meg az életét: identitáspluralizmusban. A 20. század a tömegek öntudatra ébredésének százada: a kibontakozó információs forradalom tegnap még nem is sejtett információszerzési és -közlési lehetőségeket nyújt. Ez képessé teszi az embert, hogy egyéniségét mind teljesebben élje meg, és mind szélesebb körben keresse a hozzá hasonlóan gondolkodók társaságát, képezzen azokkal közösséget. Máris fel kell figyelni arra, hogy milyen sokféle alapon szerveződnek közösségek az emberek érdeklődési és érdekazonossága alapján. Az ember egyszerre, egy időben tartozik szociális, foglalkozási, kulturális, világnézeti, sőt korosztályi alapon közösségekhez.

*A tömegek
ébredése*

A PÁRTÉLET KORLÁTAI

A „párt” mint szervezet nem képes ezeket az önazonosságokat keretbe foglalni. Különösen nem, amióta lényegében két pártra oszlik az európai politika: ún. „konzervatívokra” (néppártok) és ún. „haladókra” (munkás, szocialista).

*Párt és
identitás-
pluralizmus*

Számptalan társadalmi-világnézeti érdekkülönbség és konfliktus nem jeleníthető meg és nem oldható fel pártpolitikai szinten. (Csak az egy-pártrendszer gondolták, hogy a „párt” keretén belül minden konfliktus megjeleníthető és feloldható.) Miért kell például a munkaadók és munkavállalók ellentétét kormánykoalíció és ellenzéki koalíció tárgyává tenni? A kormány (és az állam) eszköztelen az ágazati-szakmai vitákban. Ütközzön a munkaadó–munkavállaló érdeke a felsőházban!

*A párt
és a kormány
eszköztelensége*

POLGÁRHOZ KÖZELI POLITIKA

Az Európai Unió a szubszidiaritás alapján kíván működni. A szubszidiaritás azt jelenti, hogy a polgár ügyeit a *polgárhoz minél közelebb* – tehát ún. alsó szinten – kell intézni. De a szubszidiaritás azt is jelenti, hogy a polgár *sokféle képviselést* kapjon. Így az unióban a szociális-etnikai-felekezeti és egyéb képviselések sokszínűsége fog kialakulni. A 21. század Európája – legalábbis mi így látjuk az 1992-től erősödő irányt – a civil szervezetek, az autonómiák Európája lesz, szemben az 1945–2000 közötti Európával, amelyet a pártok túlhatalma jellemezett. Ezeknek a civil szervezeteknek csak akkor van értelme, ha valamilyen formában a döntéshozásban részt vesznek. Mind helyi, mind regionális, mind országos, mind kontinentális szinten. A felsőházban megjelenhet a civil politika.

Szubszidiaritás

*Részvétel a
döntéshozásban*

AZ EURÓPAI LIBERÁLIS ELV TOVÁBBFEJLESZTÉSE

Ismét: civil szervezetek Az európai liberális elv, igen helyesen, megadja a gyülekezési, szervezkedési szabadságot. A polgár ezekben a szervezetekben kiélheti a maga sokféle identitását: világnézeti, etnikai, foglalkozási-szociális érdek-, korosztály-, nembéli azonosság stb. szerinti közösségalkotási vágyát. Az európai liberális elv továbbfejlesztése azt kívánná, hogy ezen önazonosságok is megjelenhessenek a döntéshozatalnál, azaz a parlamentben. Az ezen önazonosságok megjelenítői a különböző civil szervezetek: a *kamarák*, *szakszervezetek* (amelyeket az egyén a munkamegosztás és a szociális érdek szerint hoz létre), *köztestületek*, az *egyházak* (amelyek a vallási-világnézeti önazonosság civil szervezetei), a *nemzeti-etnikai szövetségek*, a *települések* szövetségei, kiemelt nagyvárosok képviselői, a különböző, időről időre alakuló-felbomló *civil szervezetek*.

LISTÁK HELYETT EGYÉNISÉGEK

Felejthető pártlisták Az alsóházban az egyéni (párt)politikai képviselők foglalnának helyet – továbbra is. Megkockáztatom: én az angol parlamentarizmust tartom életképesnek, azaz minden képviselő egyéni körzetben kerülhessen csak be a törvényhozásba. A pártlistákat legszívesebben elfelejteném – a politikusok legitimitása érdekében. Kényelmetlennek tűnik e javaslat, de hosszú távon belátható előnye van: éppen a képviselő lelki nyugalomát, magabiztosságát szolgálja.

Kézirat